OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Lausunto

9.10.2025

VN/2628/2025
VN/2628/2025-OKM-40

Eduskunnan tarkastusvaliokunta

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto Terveet tilat 2028 -ohjelma

Asia: K 1/2025 vp Hallituksen vuosikertomus 2024

Eduskunnan tarkastusvaliokunta pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa Terveet tilat 2028-toimenpideohjelman toteutumisesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tuottanut selvityksiä, oppaita ja opintokokonaisuuksia seuraaviin Terveet tilat -ohjelman toimenpideryhmiin:

Toimenpiteet toiminnallisten vaatimusten tunnistamiseksi ja huomioon ottamiseksi, erityisesti:

- Toimenpide joustavat, muunneltavat, monikäyttöiset ja turvalliset tilat, jossa on toteutettu OKM:n ja Opetushallituksen teettämänä 11 kappaletta selvityksiä, jotka kohdentuvat oppimisen tiloihin, liikuntasektorin tiloihin, nuorisotiloihin ja kulttuurirakennuksiin, sekä osa yhdestä tilojen suunnitteluoppaasta.
- Toimenpide suojeltavien rakennusten käyttömahdollisuuksien arviointimenettelyjen kehittäminen, jossa on OKM:n ja Museoviraston teettämänä toteutettu tai valmistumassa kaksi erillistä opasteosta.

Toimenpiteet osaamisen ja ohjeistuksen riittävyyden selvittämiseksi ja päivittämiseksi, erityisesti:

- Toimenpiteet osaamiskartoitus ja eri toimijoiden pätevyys- ja kelpoisuusvaatimuksien tilannekartoitus, joissa on toteutettu OKM:n ja Opetushallituksen teettämänä kolme osaamiskartoitusta sekä OKM:n teettämänä terveydenhuollon sisäilma-aiheista opetusmateriaalia.

Valiokunta on pyytänyt asiantuntijan näkemystä seuraaviin kysymyksiin:

1. Terveet tilat 2028-toimenpideohjelman keskeisten tavoitteiden toteutuminen? Mitä toimenpideohjelmalla on saatu aikaan, arvio ohjelman vaikuttavuudesta?

Kokonaisuudessaan ohjelmalla oli merkittävää vaikuttavuutta, ja mahdollisesti sillä on ollut vaikutusta myös ohjelman toteutusaikana tapahtuneeseen sisäilmakeskustelun maltillistumiseen. Ohjelmasta on teetetty loppuarviointi (Owalgroup 2025), joka toimitetaan valiokunnalle tutustuttavaksi.

OKM:n toimialan kannalta hyödyllistä olisi ollut, jos ohjelmaa olisi alusta pitäen suunnattu toteutunutta laajemmin kuntasektorin kiinteistöstrategisiin kysymyksiin ja palvelurakennusten tilakysymyksiin. Sisäilmassa havaitut ongelmat eivät vanhenevassa rakennuskannassa ole erillään muista rakennuskannan käytettävyyteen liittyvistä haasteista. Useimmiten peruskorjaushankkeissa, vaikka niissä olisi merkittävänä korjaustarpeen laukaisevana tekijänä havaittu sisäilmaongelma, joudutaan

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Opetus- ja kulttuuriministeriö				
PL 29 00023 Valtioneuvosto	Meritullinkatu 10 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001	09 135 9335 +358 9 135 9335	kirjaamo.okm@gov.fi

ottamaan kantaa myös tilankäyttöön liittyviin asioihin sekä parantamaan mm. rakennusten esteettömyyttä ja käyttöturvallisuutta.

2. Mitä seurauksia on Terveet tilat 2028-toimenpideohjelman lopettamisesta etuajassa? Jäikö jotakin olennaista kesken tai toteuttamatta?

Tulosten jalkauttaminen jäi ohjelman ennenaikaisen lopettamisen vuoksi osittain kesken. Osassa OKM:n toimenpiteitä tätä ehdittiin aloittamaan. Tuotettiin joitakin opasteoksia ja suoritettujen rakennuskannan ja tilojen peruskartoituksen jälkeen toteutettiin syventäviä selvityksiä. Mutta osassa toimenpiteitä jäätiin peruskartoitusvaiheeseen. Vuotuisten määrärahojen pienemisellä ohjelman loppua kohden oli myös vaikutusta toteutettavien selvitysten mahdollisiin laajuuksiin. Yksittäisenä esimerkkinä nostan Opetushallituksen teettämän varhaiskasvatuksen rakennusten ja tilojen nykytilaselvityksen (2023), jota olisi ollut toivottavaa syventää varhaiskasvatuksen tilojen syvempään selvitykseen. Eri rakennus- ja tilaselvityksiä olisi voinut ohjelmakauden jatkuessa syventää myös opastyyppisiin julkaisuihin tai koulutusmateriaaliin, mitkä jäivät nyt pääsääntöisesti toteutumatta. Olisi voinut olla hyödyllistä myös tuottaa kunnallisista tiloista, joihin suuri osa OKM:n selvityksistä kohdentui, sellaista syvempää analyysiä, jolla olisi voinut olla vaikutusta kuntien kiinteistöstrategioihin ja tilahallintoon ja tilojen muutoshankkeisiin.

Merkittävänä puutteena ohjelman toteuttamisessa voidaan nähdä myös, että ministeriöissä ei ole pystytty ohjaamaan ohjelman toteuttamiseen riittävästi henkilöstöresursseja. Valtaosa toteutetuista toimista on suoritettu ohjelman sihteeristön oman virkatyön ohella, jolloin päämäärätietoiseen kehittämiseen ei aina ole ollut mahdollisuutta. Ohjaamalla toteutunutta enemmän määrärahaa ohjelman koordinointiin ja kehittämiseen, olisi todennäköisesti voitu parantaa tuloksia ja vaikuttavuutta.

Mikko Helasvuo
rakennusneuvos

Jakelu
Eduskunta
Eduskunnan tarkastusvaliokunta

Tiedoksi
OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Heidi Backman